

ESG- РИЗИКИ: ЗВІТУВАННЯ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В ЄС на зараз діє директива CSRD, яка відіграє ключову роль у звітуванні сталого розвитку. Директива CSRD зобов'язує компанії розкривати екологічні, соціальні та управлінські показники, а міжнародні інвестори мають орієнтири на IFRS S1 та S2.

Звіт зі сталого розвитку є елементом стратегічного управління. Некомпетентно сформована звітність призводить до труднощів з отриманням фінансування та кредитів, втрати довіри з боку міжнародних інвесторів та впровадження необхідних облікових політик, що стали необхідними ще «учора».

Вкрай важливим є актуалізація розуміння вчасного складання резильєнтної звітності задля уникнення регуляторних ризиків, які актуалізуються новими штрафами, ризику втрати довіри, розуміння оцінки ESG-рейтингу міжнародними банками та партнерами при ухваленні рішень щодо фінансування та ризиків помилкової стратегії розвитку компанії – відсутність системи збору ESG-даних управління підприємством.

Суб'єкти звітування та їх зацікавлені сторони можуть мати різні погляди на очікування організації у царині сталого розвитку. Ці відмінності значно впливають на підготовку звітності.

Глобальна ініціатива зі звітності як одна з найпоширеніших у системах зі звітності сталого розвитку, визначає суттєвість за двома підходами. Перший підхід акцентує увагу на соціальні, екологічні й економічні наслідки діяльності суб'єктів звітування, що є значущими для широкого кола зацікавлених осіб. Другий підхід масштабує питання впливу на рішення стейкхолдерів. Різні зацікавлені особи мають різні підходи на важливість суттєвості питань. Альтернативний підхід має Рада зі стандартів обліку сталого розвитку, що не вважає важливим враховувати думки стейкхолдерів під час визначення суттєвості. Вони актуалізують перелік суттєвих аспектів сталого розвитку для прийняття. Рада зі стандартів сталого розвитку звертає увагу на економічному важелі питань сталого розвитку. Директива ЄС про нефінансову звітність визначає подвійність тлумачення суттєвості, виділяючи:

- фінансову суттєвість;
- соціально-екологічну суттєвість.

Це констатує складність суттєвості як концепції обліку та підзвітності в контексті сталого розвитку. Окрім актуалізації соціальних інтересів, динаміка суттєвості різних питань може трансформуватися через призму здобуття нових знань та розширення розуміння. Це масштабується у царині сталого розвитку, де колективне усвідомлення взаємопов'язаних очікувань на сталість та їх зв'язку з економічною діяльністю продовжує еволюціонувати. Ця еволюція важлива для того, щоб урахувати всі відповідні наслідки та розглянути четверту ключову концепцію, яка розкривається через екстерналювання.

Зовнішні наслідки визначаються як ефекти діяльності, які впливають на суб'єкти звітування чи осіб, які не враховані в оцінюванні такої діяльності. Потрібно враховувати пролонгованість витрат (приміром, забруднення повітря від промислових підприємств має негативний вплив на здоров'я населення, тому потрібним є обов'язкове врахування таких негативних наслідків у прогнозованій звітності суб'єктів господарювання.) Зовнішні наслідки є важливою парадигмою для обліку та підзвітності у сфері сталого розвитку, оскільки вони можуть значно впливати на різних стейкхолдерів. Рішення, яке приймає організація або особа, може

мати далекосяжні фінансові наслідки для інших осіб чи суспільства загалом. З облікового погляду зовнішні наслідки можна розглядати як витрати, врахування яких є проблематичним з погляду традиційного бухгалтерського обліку. Але вони є суттєвими для царини сталого розвитку, оскільки мають вплив на довкілля, соціальні фактори й економіку. Тому облік та вплив зовнішніх наслідків все більш масштабується для звітуючих суб'єктів.

Прикладом важливості зовнішнього впливу на сталий розвиток є актуалізація мінімізації викидів CO₂. Раніше суб'єкти господарювання не враховували викиди парникових газів у своїй обліковій практиці, й суспільство загалом мало обмежене усвідомлення щодо їх потенційних наслідків. Важливим є усвідомлення відсутності планування витрат звітуючими суб'єктами на зменшення викидів CO₂, але ці витрати несе суспільство й довкілля. Наразі, коли витрати на зменшення викидів CO₂ визнані й зміцнився науковий консенсус щодо зміни клімату, суспільство активно реагує на кліматичну кризу. Уряди країн та суспільство розглядають різні підходи для зниження рівня викидів CO₂, значними стає торгівля викидами вуглецю та обкладання податками на викиди вуглецю. Однак коли викидам CO₂ надається монетарна вартість – за допомогою таких механізмів, як вуглецевий ринок, податок на викиди вуглецю або механізм внутрішньоорганізаційного ціноутворення, – облік зазнає глибокої трансформації.

Зростання рівня забруднення, зниження якості повітря та води, а також зміни клімату – це лише кілька прикладів зовнішніх ефектів, які можуть мати серйозні наслідки для життя людей та природи. Тому врахування зовнішніх наслідків актуалізується для забезпечення сталого обліку та звітності. Важливе обґрунтування зосереджується на фінансовій основі суспільства. Суб'єкти сталого розвитку та звітності усвідомлюють, що врахування зовнішніх наслідків змінить фінансові результати та конкурентоспроможність. Споживачі також зможуть впливати на ціни, коли обирають товари та послуги, а інвестори враховують зовнішні наслідки при прийнятті інвестиційних рішень.

Таким чином, розгляд впливу зовнішніх наслідків дає змогу оптимізувати вартість екологічних та соціальних ресурсів у фінансових розрахунках, які впливають на фактори оцінки успіху, такі як рентабельність. Це актуалізується у царині конкурентності сучасного бізнесу. Важливо розуміти, що інтеграція зовнішніх наслідків у процеси оцінки не вимагає їхньої монетизації. Різні методи оцінки можуть використовувати різні підходи, які включають якісні та кількісні оцінки. Ця гнучкість квінтесується як ключова особливість обліку та підзвітності зі сталого розвитку, втім інформативність відбувається в різних формах та одиницях виміру, що здійснює негативний вплив на порівнянність та аналіз показників. Також, інтеграція зовнішніх наслідків у процеси оцінки дає змогу більш повно й точно враховувати їхній вплив на суспільство та довкілля, сприяючи досягненню досконалішого розвитку.

Суттєвість впливає на визначення основних груп стейкхолдерів. Інформація, яка формує бухгалтерську практику та є вкрай важливою у суб'єктів господарювання для прийняття ефективних соціально-управлінських рішень має значні недоліки в аспекті суттєвості. Несхвалені події підвищують ризики для всіх сторін, але одночасно актуалізують незручну істину: деякі господарюючі суб'єкти виявляються більш вразливими до ризиків сталості. Водночас, аналіз фінансової звітності, складеної за МСФЗ доводить, що потенційно серйозні ризики не відображаються належним чином. Їх розміри роблять їх вкрай впливовими, з особливим акцентом на фінансову сторону питання.

Список використаних джерел:

1. Sustainability Accounting Studies: A Metasynthesis / M. Gil-Marín та ін. *Sustainability*. 2022. Т. 14. № 15. С. 9533. URL: <https://doi.org/10.3390/su14159533>.

2. Adams C. A., Larrinaga C. Progress: engaging with organisations in pursuit of improved sustainability accounting and performance. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2019. № 32 (8). P. 2367–2394. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/AAAJ-03-2018-3399/full/html>
3. Astudillo Moya M., Porras Rivera R. Social Accounting Model for Mexico Based on Institutional Sector Accounts. *Gestión y política pública*. 2021. № 30 (1). P. 61-99. URL: https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S1405-10792021000100061&script=sci_abstract&tlng=en
4. Gray R., Owen D., Adams C. Accounting & Accountability: Changes and Challenges in Corporate Social and Environmental Reporting. Prentice Hall. 1996. 332 c.
5. GRI, UN Global Compact. Business Reporting on the SDGs: An Analysis of the Goals and Targets. *United Nations*. 2017. URL: www.unglobalcompact.org/library/5361
6. Dillard J., Vinnari E. Critical dialogical accountability: From accounting-based accountability to accountability-based accounting. *Critical Perspectives on Accounting*. 2019. T. 62. C. 16–38. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2018.10.003>
7. Freeman R. E. Strategic Management: A Stakeholder Approach. *Cambridge University Press*. 2010. 276 s. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexix455qlt3d2q\)\)/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1209107](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexix455qlt3d2q))/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1209107)
8. Rinaldi L., Unerman J., Tilt C. The Role of Stakeholder Engagement and Dialogue within the Sustainability Accounting and Reporting Process. *Sustainability Accounting and Accountability*. Routledge. 2014. P. 86–107. URL: <https://www.scirp.org/%28S%28351jmbntvnsjt1aadkojie%29%29/reference/referencespapers.aspx?referenceid=3102132>
9. Mitchell R. K., Agle B. R., Wood D. J. Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience: Defining the Principle of Who and What Really Counts. *The Academy of Management Review*. 1997. T. 22. № 4. P. 853. URL: <https://doi.org/10.2307/259247>
10. Stakeholder Theory: The State of the Art / A. C. Wicks та ін. University of Cambridge ESOL Examinations, 2016. URL: <https://doi.org/10.1002/9781405164771.ch1>
11. Arnstein S. R. A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*. 1969. T. 35. № 4. P. 216–224. URL: <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
12. KPMG International. Sustainable Insight: The essentials of materiality assessment. *KPMG International*. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2014/10/materiality-assessment.pdf>
13. Unerman J., Bebbington J., O'dwyer B. Corporate reporting and accounting for externalities. *Accounting and Business Research*. 2018. T. 48. № 5. P. 497–522. URL: <https://doi.org/10.1080/00014788.2018.1470155>

Чернікова Інна – канд. істор. наук, доцент,
доцент кафедри історії України,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України одним із провідних викликів для української нації є збереження культурної спадщини. Пам'ятки історії та культури є носіями нашої ідентичності, які мають бути збережені для нащадків. Тому досвід та практики Європейського Союзу (ЄС) у сфері охорони пам'яток набуває нового осмислення в контексті російсько-української війни та післявоєнної відбудови України.

На Гаазькому саміті 1969 р. європейські уряди задекларували тезу про те, що Європа складається з держав із різними національними характеристиками, а їхній розвиток, прогрес та культура є найважливішими факторами для світового балансу та миру.